

Seksueel geweld: Secundaire victimisatie bij sekswerkers

Suzan Holweg

Studentnummer: S4007204

Afdeling Psychologie, Rijksuniversiteit Groningen

PSB3A-BT13: De zaak van het slachtoffer

Supervisor: dr. Coby Gerlsma

Tweede beoordelaar: dr. Pierre Cavalini

In samenwerking met: Bregje Datema, Hendrika Heidstra, Karla Ruizendaal, Tess van den

Dungen, Henriëtte van der Klis

3 februari 2023

Een scriptie is een proeve van bekwaamheid voor studenten. De goedkeuring van de scriptie is het bewijs dat de student over voldoende onderzoeks- en rapportagevaardigheden beschikt om af te studeren, maar biedt geen garantie voor de kwaliteit van het onderzoek en de resultaten van het onderzoek als zodanig, en de scriptie is daarom niet per se geschikt als academische bron om naar te verwijzen. Als u meer wilt weten over het in deze scriptie besproken onderzoek en de daarop gebaseerde publicaties waarnaar u zou kunnen verwijzen, neem dan contact op met de genoemde begeleider.

Sexual Violence: Secondary Victimization of Sex Workers

Abstract

There is a prejudice about sex workers, which may affect the recognition given to sex workers who become victims of sexual violence. This research focused on the recognition that is given to sex workers after rape. We expect sex workers to get less recognition than an ‘ideal victim’ who gets recognition easily. People with a strong belief of Rape Myths and a Just World give less recognition to victims, compared to people without these strong beliefs. In this research participants ($N = 55$) were asked to fill out an online questionnaire, where participants had to give recognition to a victim based on a written scenario of rape. These beliefs of participants and their effects were measured by two self-reports, the Illinois Rape Myths Scale and Beliefs in a Just World Scale. We did not find any evidence to support the hypothesis that prejudice about sex workers affects the recognition that is given to the victim. However, we did find a lower recognition when people had stronger beliefs of a Just World and Rape Myths. It is important to do more research on the influence of preconceptions about sex workers on the recognition of their position as victim of sexual violence, to raise more awareness about the preconceptions that exist about sex workers and the negative consequences for them.

Keywords: sex worker, sexual violence, Rape Myths, Just World Beliefs, secondary victimisation

Samenvatting

Er bestaan vooroordelen over sekswerkers, die invloed kunnen hebben op de erkenning voor de slachtofferrol van sekswerkers na seksueel geweld. In dit onderzoek is gekeken naar de erkenning die gegeven wordt aan sekswerkers na verkrachting. Er wordt verwacht dat een sekswerker minder erkenning krijgt dan een ideaal slachtoffer. Een ideaal slachtoffer wordt gezien als een niet verwijtbaar slachtoffer, waarmee je makkelijk sympathie kunt hebben en die niet (voldoende) voor zichzelf kan opkomen. Mensen die sterk geloven in *Rape Myths* en een *Just World* geven minder erkenning aan slachtoffers dan mensen die hier niet in geloven. Er is een online vragenlijst afgenomen met waarbij deelnemers ($N = 55$) erkenning moesten geven aan een slachtoffer op basis van een geschreven verkrachtingsscenario. De invloed van de overtuigingen van deelnemers werd gemeten aan de hand van twee zelfrapportage schalen, namelijk de *Illinois Rape Myth Scale* en *Beliefs in a Just World Scale*. We vonden geen bewijs voor de hypothese dat vooroordelen over sekswerkers invloed hebben op de erkenning. Er werd wel een lagere erkenning gevonden naarmate mensen sterkere overtuigingen over een *Just World* en *Rape Myths* hadden. Het is belangrijk om onderzoek te doen naar de invloed van vooroordelen over sekswerkers op de erkenning voor hun positie als slachtoffer van seksueel geweld, om bij te dragen aan de kennis van vooroordelen bij sekswerkers en het effect hiervan op hen.

Trefwoorden: sekswerker, seksueel geweld, Rape Myths, Just World Beliefs, secundaire victimisatie

Seksueel Geweld: Secundaire Victimisatie bij Sekswerkers

Recent onderzoek van het Centraal Bureau voor de Statistiek (2023) wijst uit dat 1 op de 8 Nederlanders in 2022 van 16 jaar of ouder aangeven grensoverschrijdend gedrag te hebben meegemaakt in het afgelopen jaar. Van de groep Nederlanders van 16 jaar of ouder heeft 3.5% fysiek seksueel geweld meegemaakt in de afgelopen 12 maanden (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2023). Onder sekswerkers heeft 97% een vorm van geweld meegemaakt, waarvan 78% seksueel geweld (Kloek & Dijkstra, 2018). Van de slachtoffers van seksueel geweld doet slechts 14% aangifte (Elbers & Becx, 2020). Sekswerk wordt gezien als het leveren van seksuele diensten in ruil voor betaling (Benoit et al., 2017). Hierbij kun je denken aan een breed scala van werkzaamheden, zoals raamprostitutie, escort en straatprostitutie (Noordenburg, 2019). In dit onderzoek wordt de sekswerker gespecificeerd als werkend in de raamprostitutie, waarbij de sekswerker werkzaam is achter een raam, zichtbaar vanaf de openbare weg (Noordenburg, 2019).

Uit onderzoek blijkt dat de algehele samenleving een overwegend laag, dehumaniserend beeld van sekswerkers heeft (Benoit et al., 2017). In dit onderzoek worden vooroordelen beschreven die bestaan tegen sekswerkers die verweven zijn in onze samenleving en de negatieve consequenties van deze vooroordelen op de sekswerkers. In de media komt het vooroordeel naar voren dat sekswerkers verwijtbaar zijn voor de gevaren die zij tegenkomen door hun zelfgekozen risicovolle levensstijl. Naast de media zijn vooroordelen ook in het rechtssysteem aanwezig. Het rechtssysteem discrimineert tegen sekswerkers, waarbij verondersteld wordt dat sekswerkers geen recht hebben op bescherming en dat sekswerkers door de keuze van hun beroep het recht op respect hebben afgewezen. Ook onder politiemedewerkers kan de overtuiging bestaan dat sekswerkers vanwege hun beroep niet verkracht kunnen worden. Dit stelt sekswerkers bloot aan een hogere mate van geweld en

kan leiden tot victimisatie (Benoit et al., 2017). Daarnaast bestaat er een hoger risico op geweld als sekswerkers seksuele diensten weigeren (O'Connor, 2017).

Door de bovengenoemde vooroordelen over sekswerkers wordt een cultuur van geweld en arrogant gedrag richting de sekswerkers ondersteund en gelegitimeerd (Benoit et al., 2017). Sekswerker worden door deze vooroordelen benadeeld door middel van het in stand houden van ongelijkheid tussen macht en gender, geweld tegen vrouwen en het beschouwen van sekswerk als illegitiem beroep (Benoit et al., 2017; Jovanovski & Tyler, 2018; O'Connor, 2017). In tegenstelling tot wat Benoit et al. (2017) hebben gevonden in hun onderzoek, hebben sekswerkers gelijke rechten als ieder ander en kunnen dus ook verkracht worden (O'Connor, 2017). Een slachtoffer van seksueel geweld doet mogelijke geen aangifte van het delict, vanwege schaamte en angst niet te worden geloofd (Drury et al., 2020; Elbers & Becx, 2020). Deze niet-geregistreerde criminaliteit, ofwel het *dark number* maakt dat het aantal gepleegde seksuele geweldsdelicten in werkelijkheid waarschijnlijk een stuk hoger ligt dan de cijfers die bekend zijn (Drury et al., 2020). De vooroordelen kunnen een negatieve impact hebben op het zelfbeeld en de identiteitsvorming en het kan leiden tot geweld (Benoit et al., 2017). Naast de impact die het seksueel geweld op de sekswerker heeft, kan er ook secundaire victimisatie plaatsvinden. Dit houdt in dat slachtoffers opnieuw slachtoffer worden door enerzijds hoe procedures in het rechtssysteem verlopen en anderzijds de houding van anderen ten opzichte van het slachtoffer, waardoor zij niet erkend worden in hun slachtofferstatus (Elbers & Becx, 2020).

De erkenning van slachtoffers hangt samen met de kennis over het slachtoffer. Hoe meer een slachtoffer lijkt op het zogenaamde 'ideale slachtoffer', des te makkelijker deze te herkennen en erkennen is (Bosma, 2020). Dit 'ideale slachtoffer' is zwak, vrouw, bezig met een respectabele zaak, bevindt zich in een veilige omgeving, is niet verwijtbaar, probeert zichzelf te verdedigen en heeft genoeg kracht om over de misdaad te praten. Idealiter is er

tussen dader en slachtoffer geen relatie en de dader wordt gezien als groot en kwaadaardig (Christie, 1986). Het Stereotype Content Model (SCM) kenmerkt een ‘ideaal slachtoffer’ als een warm en incompetent persoon. Deze persoon is dus niet verwijtbaar, maar iemand waarvoor je makkelijk sympathie kunt opbrengen en die niet (voldoende) voor zichzelf kan opkomen (Bosma et al., 2018).

Naast bovenstaande kenmerken van een ‘ideaal slachtoffer’ zijn ook de context en de motieven van waarnemers die erkenning toekennen van belang (Bosma et al., 2018). Belangrijke concepten in dit verband zijn *Rape Myths* en *Just World Beliefs*. *Rape Myths* zijn misverstanden over seksueel geweld, die de omvang, ernst en impact van seksueel geweld onderschatten en de schuld bij het slachtoffer leggen (Depraetere et al., 2020). Enkele van deze mythes zijn: “Een vrouw die mannen ‘plaagt’ verdient alles wat zou kunnen gebeuren” en “Mannen zijn meestal niet van plan om een vrouw te dwingen tot seks, maar soms worden ze te ver seksueel meegesleept”. Een slachtoffer die schuld draagt, komt niet overeen met het beeld van een ‘ideaal slachtoffer’ die over het algemeen makkelijk erkend wordt. *Just World Beliefs* zijn overtuigingen waarin ieders geluk en lot overeenkomt met wat hij of zij verdient (Lodewijckx et al., 2005). Een voorbeeld van deze overtuigingen is: “Ik heb het gevoel dat ik de beloningen en de straffen krijg die ik verdien”. Het ‘ideale slachtoffer’ doet niks fout en is niet verwijtbaar, zij zou volgens de *Just World Beliefs* het dan ook niet verdienen om slachtoffer te worden.

Er zijn dus verschillende onderzoeken gedaan naar vooroordelen bij sekswerkers en naar het effect van vooroordelen op de erkenning van slachtoffers, maar onderzoek naar de invloed van vooroordelen bij sekswerkers op de erkenning van slachtoffers ontbreekt. Het is belangrijk dat dit gebied nader onderzocht wordt, omdat het niet erkennen van de slachtofferrol bij sekswerkers kan leiden tot secundaire victimisatie (Benoit et al., 2017; Elbers & Becx, 2020). Daarnaast kan meer kennis over het gebrek aan erkenning van deze

gemarginaliseerde groep in de toekomst bijdragen aan bewustwording van deze vooroordelen die er bestaan over sekswerkers bij de politie en het rechtssysteem, en gevictimiseerde sekswerkers de steun en genoegdoening geven waar zij net als ieder ander recht op hebben.

In dit onderzoek wordt getoetst in welke mate sekswerkers in Nederland erkenning krijgen na seksueel geweld, in de vorm van verkrachting. Verwacht wordt dat een slachtoffer in mindere mate erkend wordt als het een sekswerker is, vergeleken met een ‘ideaal slachtoffer’. Daarnaast wordt gekeken naar de samenhang tussen *Rape Myths*, *Just World Beliefs* enerzijds en erkenning anderzijds. Daarbij wordt verwacht dat mensen die geloven in *Rape Myths* weinig erkenning geven aan het slachtoffer, omdat volgens hen het slachtoffer schuld draagt voor de verkrachting. Vervolgens wordt gekeken in welke mate de *Just World Beliefs* en erkenning samenhangen. De verwachting is dat iemand die sterk gelooft in een *Just World* een lage mate van erkenning toeschrijft aan het slachtoffer, vanwege de overtuiging dat het slachtoffer krijgt wat zij verdient. Er wordt verwacht dat deze associaties sterker zijn als het slachtoffer een sekswerker is.

Methode

Onderzoekdeelnemers

Een gelegenheidsonderzoeksgroep van 359 deelnemers deed mee aan een online vignet-onderzoek waarin zij vragen met betrekking tot erkenning voor slachtoffers van seksueel geweld, *Just World Beliefs* en *Rape Myth Acceptance* beantwoorden. Van de oorspronkelijke 359 respondenten hadden 206 deelnemers de erkenningsvragen ingevuld. De deelnemers die de erkenningsvragen en de daarop volgende vragen niet hebben ingevuld worden gezien als ongeldig en zijn verwijderd.

In de onderzoeksgroep was 70.9% van de respondenten vrouw en varieerde in leeftijd van 18 tot 86, met een gemiddelde leeftijd van 32.90 (SD = 16.08). 203 deelnemers waren Nederlands (98.5%). Van de deelnemers heeft 0.5% een PhD behaald, 12.1% een HBO of WO Master, 33.5% een HBO of WO Bachelor, 18.9% een MBO, 17.5% een VWO, 11.7% een HAVO, 4.9% een VMBO en 1.0% basisonderwijs. Hier wordt een deelonderzoek van gedaan met 55 deelnemers.

Deelname aan het onderzoek was vrijwillig en deelnemers ontvingen geen beloning voor hun deelname. Het onderzoek is goedgekeurd door de Ethische Commissie met EC code: PSY-2223-S-0124.

Procedure

Alle deelnemers werd gevraagd een online vragenlijst in te vullen. Het invullen van de vragenlijst duurde ongeveer vijftien minuten. Eerst werd er gevraagd naar de leeftijd, om ervoor te zorgen dat enkel deelnemers van achttien jaar of ouder mee zouden doen aan het onderzoek. Daarna werden alle deelnemers gevraagd een aantal demografische vragen te beantwoorden. Vervolgens werden deelnemers willekeurig toegewezen aan één van de zeven

vignetten. De vignetten beschreven een scenario van een fictieel zedendelict, inclusief een fragment van een slachtofferverklaring gegeven door het slachtoffer.

De vignetten verschilden wat betreft geslacht van het slachtoffer, beroep van het slachtoffer, of het slachtoffer wel of geen alcohol had geconsumeerd, of het slachtoffer online had afgesproken of in een café de dader tegenkwam en de kleur van de kleding gedragen door het slachtoffer.

Dit onderzoek maakt deel uit van een groter onderzoek. Het grotere onderzoek bevatte zeven vignetten, waarvan er twee vignetten relevant waren voor de onderzoeksvraag van het huidige onderzoek. Bij dit onderzoek werden het ideale vignet en het sekswerker vignet vergeleken. Het enige verschil tussen de vignetten is, dat in het ideale vignet het slachtoffer vanuit haar vrijwilligerswerk bij de voedselbank onderweg naar huis is wanneer ze wordt verkracht, zie appendix A. In het sekswerker vignet is het slachtoffer vanuit haar werk in de raamprostitutie op weg naar huis wanneer ze verkracht wordt, zie appendix B. Beiden vignetten bevatten dezelfde slachtofferverklaring en gevonden spullen van de plaats delict. Na het lezen van het vignet hebben de onderzoek deelnemers vragen beantwoord over de mate waarin ze empathie, sociale erkenning en respect voor het slachtoffer voelden. Daarbij hebben de deelnemers onder andere beoordeeld hoeveel financiële compensatie ze het slachtoffer zouden geven.

Vervolgens werden deelnemers gevraagd de Nederlandse versies van de *MC Social Desirability Scale* (Mally & Van Kenhove, 2004), the *Illinois Rape Myth Scale* (Depraetere et al., 2020) en *Beliefs in a Just World Scale* (Lodewijkx et al., 2005) en *Religiosity* (Huber & Huber, 2012) in te vullen.

Materiaal

Demografische informatie

De deelnemers werden gevraagd naar een aantal demografische gegevens. Namelijk, hun leeftijd, geslacht, hoogst behaalde opleiding en nationaliteit.

Vignetten

We maakten gebruik van zeven vignetten, waarin kenmerken van het delict en het slachtoffer werden gemanipuleerd. Afgezien van het gemanipuleerde delict en kenmerken van het slachtoffer was de inhoud van alle vignetten identiek. De dader was in ieder vignet een man. In de vignetten werd een mediabericht aangeboden met daarin een delict beschrijving en een fragment van de verklaring die het slachtoffer ter terechtzitting aflegde in het kader van het spreekrecht. De beschrijving van het slachtoffer en de dader in het vignet zijn gebaseerd op Bosma et al. (2018) en Christie (1986).

Erkenning Slachtofferschap

De mate van erkenning voor slachtoffers werd gemeten met twee zelfgeconstrueerde indices, namelijk een vragenlijst met elf items, en een single-item maat voor financiële vergoeding. In de vragenlijst werd onderzoek deelnemers gevraagd naar hun gedachten en gevoelens jegens het slachtoffer dat werd beschreven in de vignetten. Een aantal van de vragen zijn afgeleid van een vragenlijst voor sociale erkenning, ontwikkeld door Maercker & Müller (2004). Deze vragenlijst bevat zestien stellingen, verdeeld over drie categorieën: (h)erkenning, *general disapproval* en *family disapproval*. Deelnemers gaven antwoord op een 6-puntsschaal (0 = helemaal niet mee eens; 5 = helemaal mee eens). Voorbeelden van vragen afgeleid uit deze vragenlijst zijn: ‘Ik kan me voorstellen wat het slachtoffer heeft doorgemaakt’ en ‘Ik voel mee met het slachtoffer’. De vragenlijst voor sociale erkenning die we hebben gebruikt is niet gevalideerd in de Nederlandse populatie. De interne consistentie van deze geconstrueerde maat voor ‘erkenning’ was in het huidige onderzoek goed met een Chronbach’s alfa = .84.

De tweede index waarmee erkenning voor slachtoffers werd gemeten was de single-item maat ‘financiële erkenning’: “Hoeveel schadevergoeding zou het slachtoffer moeten krijgen, gezien het incident en de omstandigheden?”. Deelnemers konden een antwoord

Illinois Rape Myth Acceptance Scale - Short Form

In het huidige onderzoek hebben we een Nederlandse vertaling (Depraetere et al., 2020) van de Illinois Rape Myth Acceptance Scale - Short Form gebruikt (Payne et al., 1999). De mate waarin deelnemers mythes over verkrachting aanvaardden werd gemeten met de Rape Myth Acceptance Scale, bestaande uit 17 items. Deelnemers gaven antwoord op een 5-puntsschaal (1 = helemaal niet mee eens; 5 = helemaal mee eens). Voorbeelditems zijn: “Als de verkrachter geen wapen heeft, kan je het niet echt verkrachting noemen.” en “Beschuldigingen van verkrachting worden vaak gebruikt als wraakactie tegenover mannen.”. In het huidige onderzoek was de interne consistentie van deze geconstrueerde maat voor ‘aanvaarding van verkrachtingsmythes’ goed met een Chronbach’s alfa = .83.

Just World Beliefs

De mate waarin deelnemers geloven in het bestaan van een rechtvaardige wereld werd gemeten met de vertaalde versie (Lodewijkx et al., 2005) van Lipkus’ van de *General Beliefs in a Just World*-schaal (Lipkus, 1991; GBJW-schaal), bestaande uit 8 items. Deelnemers konden antwoorden op een 7-puntsschaal (1 = sterk mee oneens; 7 = sterk mee eens). Voorbeelditems zijn: “Ik heb het gevoel dat ik krijg waar ik recht op heb in het leven.” en “Ik heb het gevoel dat het door mijzelf komt wanneer het mij tegenzit.”. In het huidige onderzoek was de interne consistentie van deze schaal goed met een Chronbach’s alfa = .70.

Overige variabelen

In het grote onderzoek hebben de deelnemers ook de de Nederlandse versies van de *MC Social Desirability Scale* (Mally & Van Kenhove, 2004) en *Religiosity* (Huber & Huber, 2012) ingevuld. Deze vragenlijsten worden verder niet meegenomen in dit deelonderzoek, want dit is voor het huidige onderzoek niet relevant.

Resultaten

Beschrijvende analyse

Aan dit deelonderzoek hebben 55 deelnemers meegedaan. Hiervan kregen 31 deelnemers het vignet met het 'ideale slachtoffer' te lezen en 24 deelnemers het sekswerker vignet. De groep respondenten met het 'ideale slachtoffer' vignet bestaat voor 61.3% uit vrouwen en 38.7% uit mannen. De groep van het sekswerker vignet groep bestaat voor 75% uit vrouwen en 25% uit mannen. De leeftijd lag bij het 'ideale' vignet tussen de 20 en 76 jaar en bij het sekswerker vignet tussen de 18 en 72 jaar.

De erkenning die gemeten is met schaalvragen is niet normaal verdeeld ($W(55) = .79$, $p < .001$) met uitbijters ($M = 5.02$, $SD = 0.72$, $N = 55$). Deze verdeling werd teruggevonden in zowel de erkenning voor het 'ideale slachtoffer' vignet ($M = 5.03$, $SD = 0.78$, $N = 31$) als het sekswerker vignet ($M = 5.00$, $SD = 0.65$, $N = 24$).

De erkenning die gemeten is door middel van een compensatie schaal van €0 tot €35000 ($M = 16904.58$, $SD = 10706.21$, $N = 55$) is niet normaal verdeeld ($W(55) = .92$, $p = .001$) Deze verdeling is zowel in de erkenning voor het 'ideale slachtoffer' vignet ($M = 18372.42$, $SD = 11250.56$, $N = 31$) als in het sekswerker vignet ($M = 15008.63$, $SD = 9867.20$, $N = 24$) teruggevonden.

De *Illinois Rape Myth Scale* (RMA) is niet normaal verdeeld ($W(52) = .90$, $p < .001$) met één uitbijter ($M = 1.43$, $SD = 0.39$, $N = 52$). Zowel bij de erkenning voor het 'ideale slachtoffer' vignet ($M = 1.44$, $SD = 0.39$, $N = 30$) als het sekswerker vignet ($M = 1.42$, $SD = 0.40$, $N = 22$) is deze verdeling teruggevonden.

De *Beliefs in a Just World Scale* (JWB) is een vragenlijst met acht items, maar tijdens de analyse is één item verwijderd want $\alpha = .676 < .7$ en na verwijdering van dit item $\alpha = .765$. De schaal is normaal verdeeld ($W(50) = .97$, $p = .196$) met één uitbijter ($M = 4.83$, $SD = 0.92$,

$N = 50$). De erkenning voor het ‘ideale slachtoffer’ vignet uitbijter ($M = 4.83$, $SD = 1.06$, $N = 30$) is ook normaal verdeeld ($W(30) = .98$, $p = .874$) met één uitbijter en het sekswerker vignet ($M = 4.84$, $SD = 0.67$, $N = 20$) is links scheef verdeeld ($W(20) = .89$, $p = .025$).

Tabel 1

Gemiddelden en standaarddeviaties van erkenning voor slachtoffers van seksueel geweld, Just World Beliefs en Rape Myths Acceptance in twee condities (‘ideaal’ slachtoffer ($N=31$) en sekswerker slachtoffer ($N=24$))

	Ideaal vignet N=31		Sekswerker vignet N=24	
	Gemiddelde	SD	Gemiddelde	SD
Erkenning	5.03	0.78	5.00	0.65
Erkenning (Compensatie)	18372.42	11250.56	15008.63	9867.20
JWB	4.83	1.06	4.84	0.67
RMA	1.44	0.39	1.42	0.40

Tabel 2

Samenhang (Spearman's Rho correlatie coëfficiënten) tussen erkenning voor slachtoffers van seksueel geweld, 'Just World Beliefs' en 'Rape Myths Acceptance', en interne consistentie (α) van de gebruikte meetinstrumenten

	Erkenning	Erkenning (compensatie)	RMA	JWB
Erkenning¹	.74			
Erkenning¹ (compensatie)	.32*	-		
RMA²	-.44**	-.11	.82	
JWB³	-.22	-.34*	-.02	.77

Noot. ¹N = 55. ²N = 50. ³N = 52. * $p < .05$. ** $p < .01$.

Zoals te zien is in bovenstaande tabel (Tabel 2) is er tussen de erkenningsschaal en erkenning in de vorm van compensatie een zwakke positieve significante correlatie. We kunnen hieruit concluderen dat deze twee schalen zwak met elkaar samenhangen en dat een deelnemer die hoog scoort op de ene maat van erkenning, ook op de andere maat van erkenning hoog scoort. Oftewel, iemand die veel erkenning geeft aan een slachtoffer zal doorgaans ook veel financiële vergoeding (maat van erkenning) geven en vice versa. Dus de twee zelfgeconstrueerde maten van erkenning meten een breed construct van erkenning.

Daarnaast is er een significante, maar zwakke negatieve samenhang gevonden tussen de erkenningsschaal en RMA. Deze samenhang geeft weer hoe een lage score op erkenning overeenkomt met een hoge score op RMA, dus iemand die sterk in de *Rape Myths* gelooft geeft minder erkenning aan het slachtoffer.

Tussen erkenning in de vorm van compensatie en JWB is ook een zwakke negatieve significante correlatie gevonden. Dit betekent dat een hoge score op JWB, dus iemand met een sterk geloof in een *Just World*, weinig erkenning toekent aan het slachtoffer.

Toets van de onderzoeksvragen

De aangewezen toets is de ANCOVA, maar aangezien de variabelen niet aan de assumptie van normaliteit voldoen en de onderzoeksgroep relatief klein is zou dit tot onbetrouwbare gegevens hebben geleid. Daarom is er in dit onderzoek gebruik gemaakt van de verdelingsvrije Mann-Whitney U toets. Hierbij is op zowel de erkenningschaal ($U = 357.500, z = -.25, p = .805$) als op de erkenning gemeten door middel van compensatie ($U = 314.500, z = -.98, p = .329$) geen significant verschil gevonden tussen de erkenning die gegeven wordt aan het 'ideale slachtoffer' en een sekswerker.

Tussen de covariaten JWB en RMA met het vignet zijn geen significante correlaties gevonden. Dit werd gemeten aan de hand van de Spearman's Rho, omdat de assumptie van normaliteit is geschonden en er uitbijters zijn.

Tabel 3

Samenhang (Spearman's Rho correlatie coëfficiënten) tussen erkenning voor slachtoffers van seksueel geweld, 'Just World Beliefs' en 'Rape Myths Acceptance' in twee condities ('ideaal' slachtoffer (N=31) en sekswerker slachtoffer (N=24))

	Erkenning		Erkenning (compensatie)		RMA		JWB	
	Ideaal	Seks- werker	Ideaal	Seks- werker	Ideaal	Seks- werker	Ideaal	Seks- werker
Erkenning¹								
Erkenning¹ (compensatie)	.25	.38						
RMA²	-.33	-.53*	-.12	-.03				
JWB³	-.34	-.12	-.31	-.31	.07			

Noot. ¹N = 55. ²N = 50. ³N = 52. * $p < .05$.

Vervolgens is door middel van Spearman's Rho het verband berekend tussen enerzijds JWB en RMA met de erkenningschaal en anderzijds JWB en RMA met erkenning in de vorm van compensatie. Tussen RMA en de erkenningschaal ($\rho(53) = -.44, p = .001$) en tussen JWB en de erkenning in de vorm van compensatie ($\rho(53) = -.34, p = .016$) zijn significante correlaties gevonden. Dus RMA en JWB hangen beiden negatief samen met een vorm van erkenning. Dit houdt in dat mensen met een sterk geloof hebben in de *Rape Myths* en een *Just World* een lagere erkenning geven. Tabel 3 toont de correlaties tussen JWB en RMA enerzijds en de erkenningschaal en erkenning in de vorm van compensatie anderzijds per conditie. Hierbij is in het sekswerker vignet een significante negatieve correlatie gevonden tussen RMA en de erkenningschaal ($\rho(22) = -.53, p = .012$). Dit betekent dat binnen de

sekswerker conditie iemand die sterk gelooft in de *Rape Myths* een lagere erkenning geeft aan het slachtoffer. In het ‘ideale slachtoffer’ vignet zijn er geen significante correlaties gevonden.

Post hoc analyse

In de post hoc analyse is er één uitbijter buiten beschouwing gelaten. Dit om een uitbijter die alle vragen uit de erkenningsschaal met een score van 1 heeft beantwoord en na deze vragen is gestopt. Na verwijdering van deze deelnemer uit de analyse is de Mann-Whitney U toets voor zowel de erkenningsschaal ($U = 333.500, z = -.46, p = .643$) als de erkenning in de vorm van compensatie ($U = 314.500, z = -.98, p = .329$) niet significant gebleven. De uitkomsten van de bovenbeschreven toetsen zijn dus robuust, ondanks de uitbijter. De significante correlaties zijn eveneens grotendeels gelijk gebleven. Alleen de significante correlatie tussen de twee vormen van erkenning is minder geworden ($\rho(52) = .28, p = .042$). Dit verschil na verwijdering van de uitbijter is klein. Dus dit betekent wederom dat de twee maten van erkenning een breed construct van erkenning meten.

Discussie

Er werd onderzocht in welke mate sekswerkers in Nederland erkenning krijgen, die slachtoffer zijn geworden van verkrachting ten opzichte van een ‘ideaal slachtoffer’. Dit werd gemeten aan de hand van een online vragenlijst en geschreven verkrachtingsscenario. Hierbij werd gekeken naar de samenhang van *Rape Myths* en *Just World Beliefs* enerzijds en erkenning anderzijds. Dit onderzoek is gedaan om bij te dragen aan de kennis over het gebrek aan erkenning dat aan sommige slachtoffers wordt gegeven. Dit gebrek kan namelijk weer leiden tot secundaire victimisatie (Benoit et al., 2017; Elbers & Becx, 2020). Met als mogelijk gevolg een stijgend *dark number*, vanwege schaamte en angst om niet geloofd te worden (Drury et al., 2020; Elbers & Becx, 2020).

Er is geen bewijs gevonden voor de verwachting dat sekswerkers minder erkenning krijgen op basis van de vooroordelen die bestaan over sekswerkers. Daarentegen is er wel een relatie gevonden tussen *Rape Myths* en *Just World Beliefs* enerzijds en erkenning anderzijds. Hierbij hangt een sterk geloof in *Rape Myths* en een *Just World* samen met een lagere erkenning van het slachtoffer. Binnen de sekswerker conditie werd gevonden dat een sterk geloof in *Rape Myths* een lage erkenning met zich meebrengt. Over de samenhang van *Rape Myths* en *Just World Beliefs* op erkenning per conditie waren geen voorafgaande verwachtingen opgesteld.

Een slachtoffer van seksueel geweld moet de schuld bij zichzelf zoeken volgens de *Rape Myths* (Depraetere et al., 2020) en ziet het slachtoffer dus als verwijtbaar. Wat ingaat tegen het beeld van een ‘ideaal slachtoffer’ (Bosma et al., 2018; Christie, 1986), en dan ook minder erkenning krijgt (Bosma, 2020). Dit komt overeen met onze gevonden resultaten en ook binnen de sekswerker conditie is deze samenhang teruggevonden. Dit ondersteunt de vooroordelen over sekswerkers en dat een sekswerker niet als ‘ideaal’ slachtoffer wordt gezien (Benoit et al., 2017).

Volgens de *Just World Beliefs* komt ieders geluk en lot overeen met wat hij of zij verdient (Lodewijx et al., 2005). Het ‘ideale slachtoffer’ zoals beschreven door Christie (1986) doet niks fout, zij bevindt zich in een veilige omgeving en is bezig met een respectabele zaak. Dus volgens de overtuiging van een *Just World* zou zijn geen slachtoffer kunnen worden. Omdat zij toch een slachtoffer is, wordt er vanuit gegaan dat het slachtoffer iets fout heeft gedaan en minder erkenning verdient. Dit komt overeen met de gevonden resultaten van ons onderzoek.

De erkenning werd gemeten aan de hand van twee zelfgeconstrueerde indices van erkenning. Tussen beiden is een lage samenhang gevonden en dus is in dit onderzoek het concept van erkenning breed gemeten.

Daarnaast is er hier onderzoek gedaan naar een nieuw onderzoeksveld, namelijk door kennis over vooroordelen van sekswerkers en de effecten van vooroordelen op erkenning te combineren. Naast vooroordelen zijn hier ook de overtuigingen van *Rape Myths* en een *Just World* meegenomen.

Methodologische beperkingen

De verspreiding van de online vragenlijsten is gedaan via het programma Qualtrics. Wij wilden deelnemers twee weken de tijd geven om deel te nemen aan ons onderzoek. Tegen het einde van de eerste week kregen wij van deelnemers te horen dat de tekst veranderd was. In plaats van dat het slachtoffer in het vignet verkracht was, kregen deze deelnemers te zien dat het slachtoffer vermoord was. De hierop volgende vragen sloten dan ook niet aan bij dit scenario. Om dit verder te onderzoeken hebben wij het onderzoek ongeveer een week stil moeten liggen. Met hulp van Qualtrics hebben wij de oorzaak niet nader kunnen bepalen en uiteindelijk besloten het onderzoek toch te hervatten met de benodigde waarschuwing voor veranderde tekst. Hierdoor hebben wij minder tijd gehad om deelnemers te verzamelen.

Omdat dit deelonderzoek uit een groter onderzoek komt, is de overgebleven steekproef relatief klein en moeten conclusies voorzichtig getrokken worden. Om met meer betrouwbaarheid conclusies te kunnen trekken zou in vervolgonderzoek gebruik gemaakt kunnen worden van een grotere steekproef.

Er is in dit onderzoek gebruik gemaakt van een gelegenheidssteekproef onder Nederlandse deelnemers. Dit zorgt voor een slechte generaliseerbaarheid binnen de algehele populatie van Nederland en uitspraken over de populaties buiten Nederland kunnen niet gedaan worden. In de toekomst zou dit verbeterd kunnen worden door een willekeurige steekproef te gebruiken en afhankelijk van het doel van toekomstig onderzoek kan het toegespitst worden op een andere populatie.

In de steekproef zijn de deelnemers willekeurig ingedeeld in de condities van een ‘ideaal slachtoffer’ of een sekswerker. Hierbij is de verdeling ‘ideaal slachtoffer’ ($N = 31$) en sekswerker ($N = 24$) ongelijk en vanwege de kleine steekproef is dit verschil relatief groot. Dit kan invloed hebben op de gevonden resultaten en deze moeten dus met enige voorzichtigheid getrokken worden. Het zou dus in de toekomst beter zijn om bij vergelijkbaar onderzoek een betere verdeling tussen de condities te bewerkstelligen.

Naast bovenstaande adviezen voor toekomstig onderzoek, zou onderzoek toegespitst op mensen die werkzaam zijn in het rechtssysteem en dus nauw samenwerken met slachtoffers nieuwe inzichten kunnen opbrengen. Hierin zou gekeken kunnen worden of er een objectieve erkenning van slachtoffers gehanteerd wordt of dat dit beïnvloed wordt door vooroordelen en andere geloven.

Conclusie

Het geloof in *Rape Myths* en een *Just World* hebben invloed op de mate van erkenning van het slachtoffer van seksueel geweld. Door dit sterke geloof in *Rape Myths* en een *Just*

World en de lage erkenning die daarmee gepaard gaat, kan secundaire victimisatie optreden. Waarbij door schaamte en angst om niet geloofd te worden, sommige slachtoffers geen aangifte doen van het delict en dus het aantal gepleegde seksuele geweldsdelicten in werkelijkheid waarschijnlijk een stuk hoger ligt dan de cijfers die bekend zijn. Het is daarom van groot belang om bewust te worden van de overtuigingen en vooroordelen die er zijn tegenover slachtoffers en sekswerkers. Om zo te voorkomen dat slachtoffers nogmaals benadeeld worden nadat ze slachtoffer zijn geworden en het *dark number* te verlagen.

Referenties

- Benoit, C., Jansson, S. M., Smith, M., & Flagg, J. (2017). Prostitution Stigma and Its Effect on the Working Conditions, Personal Lives, and Health of Sex Workers. *The Journal of Sex Research*, 55(4–5), 457–471. <https://doi.org/10.1080/00224499.2017.1393652>
- Bosma, A. K. (2020). Over herkennen en erkennen. In Slachtofferhulp Nederland. Slachtofferhulp Nederland.
- Bosma, A., Mulder, E. & Pemberton, A. (2018). The ideal victim through other(s') eyes. *Revisiting the "Ideal Victim"*, 27–42. <https://doi.org/10.2307/j.ctv301ds5.10>
- Centraal Bureau voor de Statistiek. (2023, 13 januari). Helft jonge vrouwen slachtoffer seksueel grensoverschrijdend gedrag in 2022. <https://www.cbs.nl/nl-nl/nieuws/2023/02/helpt-jonge-vrouwen-slachtoffer-seksueel-grensoverschrijdend-gedrag-in-2022>
- Christie, N. (1986). The ideal victim. *From Crime Policy to Victim Policy*, 17–30. https://doi.org/10.1007/978-1-349-08305-3_2
- Depraetere, J., Decrock, C., & Vandeviver, C. (2020). Een factorieel survey experiment naar de aanvaarding van verkrachtingsmythes binnen de politie in België. *Panopticon*, 41(4), 373-391. <https://biblio.ugent.be/publication/8662073/file/8664752.pdf>
- Drury, A. J., Elbert, M. J., & DeLisi, M. (2020). The dark figure of sexual offending: A replication and extension. *Behavioral Sciences & the Law*, 38(6), 559–570. <https://doi.org/10.1002/bsl.2488>
- Elbers, N.A., Becx, I. (2020). Secundaire victimisatie als probleem Herstelrecht als oplossing? *Nederlands Studiecentrum Criminaliteit en Rechtshandhaving*.

- Huber, S., & Huber, O.W. (2012). The Centrality of Religiosity Scale (CRS)" Religions 3(3), 710-724. <https://doi.org/10.3390/rel3030710>
- Jovanovski, N. & Tyler, M. (2018). "Bitch, You Got What You Deserved!": Violation and Violence in Sex Buyer Reviews of Legal Brothels. *Violence Against Women*, 24(16), 1887–1908. <https://doi.org/10.1177/1077801218757375>
- Kloek, M., & Dijkstra, M. (2018). Sex work, stigma and violence in the Netherlands. *SOAids Nederland-Aidsfonds*.
- Lipkus, I. (1991). The construction and preliminary validation of a global belief in a just world scale and the exploratory analysis of the multidimensional belief in a just world scale. *Personality and Individual Differences*, 12(11), 1171–1178. [https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/0191-8869\(91\)90081-L](https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1016/0191-8869(91)90081-L)
- Lodewijx, H. F. M., de Kwaadsteniet, E., van Zomeren, M. & Petterson, R. (2005). Zinloos geweld en reacties op onrechtvaardigheid: de bescherming van een rechtvaardige wereld? *Nederlands tijdschrift voor de psychologie en haar grensgebieden*, 60(4), 80–98. <https://doi.org/10.1007/bf03062346>
- Maercker, A., & Müller, J. (2004). Social acknowledgment as a victim or survivor: A scale to measure a recovery factor of PTSD. *Journal of Traumatic Stress*, 17(4), 345–351. <https://doi-org.proxy-ub.rug.nl/10.1023/B:JOTS.0000038484.15488.3d>
- Mally, F., & Van Kenhove, P. (2004). Het meten van sociale wenselijkheid in de marketing.
- Noordenburg, C. van. (2019, 15 augustus). *Vormen van prostitutie*. Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV). <https://hetccv.nl/onderwerpen/prostitutiebeleid/maatregelen/vergunningverlening/vormen-van-prostitutie/>

O'Connor, M. (2017). Choice, agency consent and coercion: Complex issues in the lives of prostituted and trafficked women. *Women's Studies International Forum*, 62, 8–16.

<https://doi.org/10.1016/j.wsif.2017.02.005>

Payne, D. L., Lonsway, K. A. & Fitzgerald, L. F. (1999). Rape Myth Acceptance: Exploration of Its Structure and Its Measurement Using the Illinois Rape Myth Acceptance Scale. *Journal of Research in Personality*, 33(1), 27–68. <https://doi.org/10.1006/jrpe.1998.2238>

Appendix A

Het ideale vignet

Op 17 april 2022 moest verdachte Gerard S. voorkomen voor de rechter. Hij wordt verdacht van de verkrachting van een Arnhemse vrouw (19 jaar).

Op 8 november 2021 was het slachtoffer aan het eind van de middag onderweg van haar vrijwilligerswerk bij de voedselbank in Arnhem naar huis. Het slachtoffer verklaarde dat ze halverwege haar route was, ter hoogte van de Heemskerckerstraat, toen ze plotseling werd aangevallen. Vervolgens werd ze een steegje in gesleurd door een onbekende man en verkracht onder bedreiging van een mes. Er zijn spullen gevonden in het steegje die overeenkomen met het verhaal van het slachtoffer.

Tijdens de hoorzitting gaf het slachtoffer een emotionele verklaring, waarvan hier een samenvatting is weergegeven: “Ik sta hier vandaag met een onwerkelijk gevoel, omdat ik nooit had verwacht dat mij zoiets zou overkomen. Daarom vind ik het ook belangrijk om hier te staan, zodat niet alleen u, rechter, maar iedereen in deze zaal hoort wat de gevolgen zijn van wat deze man mij heeft aangedaan. Dat de verkrachting een grote impact op mij heeft gehad, is nog zacht uitgedrukt. Mijn hele leven staat op zijn kop. Ik durf niet meer alleen over straat, ik slaap slecht en ik kan me niet meer concentreren. Hierdoor heb ik noodgedwongen moeten stoppen met mijn vrijwilligerswerk bij de voedselbank, terwijl ik daar vroeger zoveel plezier uit haalde.” Het slachtoffer wendde zich tot de verdachte met tranen in haar ogen, “Waarom heb je mij dit aangedaan?”. “Vaak mis ik de oude ik, die een stuk

- Kledingstuk van slachtoffer
- Pakje sigaretten van verdachte
- Zakmes van verdachte
- Bril van slachtoffer
- Sigaret van verdachte
- Telefoon van slachtoffer

zelfverzekerder, socialer en minder angstig was. Ik zal nooit meer de oude worden, maar ik hoop dat ik het in de toekomst een plekje kan geven. Ik hoop dat u, de rechter, de juiste uitspraak zal doen.”

Appendix B

Het sekswerker vignet

Op 17 april 2022 moest verdachte Gerard S. voorkomen voor de rechter. Hij wordt verdacht van de verkrachting van een Arnhemse vrouw (19 jaar).

Op 8 november 2021 was het slachtoffer aan het eind van de middag onderweg van haar werk als raamprostitutie in Arnhem naar huis. Het slachtoffer verklaarde dat ze halverwege haar route was, ter hoogte van de Heemskerckerstraat, toen ze plotseling werd aangevallen.

Vervolgens werd ze een steegje in gesleurd door een onbekende man en verkracht onder bedreiging van een mes.

Er zijn spullen gevonden in het steegje die overeenkomen met het verhaal van het slachtoffer.

Tijdens de hoorzitting gaf het slachtoffer een emotionele verklaring, waarvan hier een samenvatting is weergegeven:

“Ik sta hier vandaag met een onwerkelijk gevoel, omdat ik

nooit had verwacht dat mij zoiets zou overkomen. Daarom vind ik het ook belangrijk om hier te staan, zodat niet alleen u, rechter, maar iedereen in deze zaal hoort wat de gevolgen zijn van wat deze man mij heeft aangedaan. Dat de verkrachting een grote impact op mij heeft gehad, is nog zacht uitgedrukt. Mijn hele leven staat op zijn kop. Ik durf niet meer alleen over straat, ik slaap slecht en ik kan me niet meer concentreren. Hierdoor heb ik noodgedwongen moeten stoppen met mijn werk in de raamprostitutie, terwijl ik daar vroeger zoveel plezier uit haalde.” Het slachtoffer wendde zich tot de verdachte met tranen in haar ogen, “Waarom heb je mij dit aangedaan?”. “Vaak mis ik de oude ik, die een stuk zelfverzekerder, socialer en minder

- Kledingstuk van slachtoffer
- Pakje sigaretten van verdachte
- Zakmes van verdachte
- Bril van slachtoffer
- Sigaret van verdachte
- Telefoon van slachtoffer

angstig was. Ik zal nooit meer de oude worden, maar ik hoop dat ik het in de toekomst een plekje kan geven. Ik hoop dat u, de rechter, de juiste uitspraak zal doen.”